

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 18.5.2015
COM(2015) 208 final

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Deveto letno poročilo za leto 2014 o izvajanju pomoči Skupnosti v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 389/2006 z dne 27. februarja 2006 o oblikovanju instrumenta finančne podpore za spodbujanje gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Deveto letno poročilo za leto 2014 o izvajanju pomoči Skupnosti v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 389/2006 z dne 27. februarja 2006 o oblikovanju instrumenta finančne podpore za spodbujanje gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru

1. UVOD

Uredba Sveta (ES) št. 389/2006¹ (v nadaljnjem besedilu: Uredba o pomoči) je podlaga za pomoč turški skupnosti na Cipru in zahteva letno poročanje Svetu in Evropskemu parlamentu. To poročilo zajema leto 2014.

2. PROGRAMIRANJE POMOČI

Med letom 2006 in koncem leta 2014 je bilo 370 milijonov EUR namenjenih dejavnostim Uredbe o pomoči. Znesek letnega programa za leto 2014 je znašal 32,96 milijona EUR². Večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020 zdaj prvič določa večletno perspektivo za program s stabilnejšim letnim financiranjem. Vendar pa je program pomoči, katerega namen je pospešiti ponovno združitev Cipra, začasne narave, Uredba Sveta št. 1311/213³ o določitvi večletnega finančnega okvira pa omogoča revizijo, če se združitev doseže v obdobju tega večletnega finančnega okvira. Na podlagi skupne izjave grških in turških voditeljev na Cipru februarja 2014 je Komisija obljubila, da bo okrepila svoja prizadevanja za pomoč turški skupnosti na Cipru pri pripravi na izvajanje pravnega reda.

3. MEHANIZMI IZVAJANJA

Program se izvaja na tistih območjih Republike Ciper, kjer vlada Republike Ciper ne izvršuje dejanskega nadzora in kjer se v skladu s Protokolom 10 Pogodbe o pristopu pravni red Evropske unije začasno ne uporablja. Pomoč se izvaja predvsem prek neposrednega upravljanja s strani Evropske komisije, vendar pa nekatere projekte posredno upravljata Program Združenih narodov za razvoj (UNDP) in organizacija British Council.

Komisija deluje v posebnih političnih, pravnih in diplomatskih razmerah. Sklepati je treba dogovore *ad hoc*, da se program lahko izvaja in hkrati spoštujejo načela dobrega finančnega poslovanja. V programih pomoči, ki jih financira EU, bi v običajnih razmerah sporazumi z vlado države upravičenke vzpostavili pravni okvir za razvojno pomoč. Takih sporazumov za pomoč turški skupnosti na Cipru ni mogoče vzpostaviti, Komisija pa se mora opreti na pravila in pogoje, ki se po njenem razumevanju uporabljajo na lokalni ravni. Upravljanje in zmanjšanje s tem povezanega tveganja je del odgovornosti Komisije, sprejeti ukrepi pa vključujejo skrbno spremljanje in pomoč upravičencem, revidirane plačilne pogoje in previden pristop pri uporabi bančnih jamstev. Pomoč vključuje pomemben znesek nepovratnih sredstev, ki zahtevajo upravljanje z intenzivno rabo sredstev.

Za zagotovitev uspešnega in trajnostnega izvajanja v takšnem okolju mora turška skupnost na Cipru v celoti sodelovati v prizadevanjih za usklajevanje s pravnim redom Skupnosti. Sodelovanje med turško in grško skupnostjo na Cipru je še vedno potrebno za uresničevanje končnega cilja ponovne združitve.

¹ UL L 65, 7.3.2006, str. 5.

² Sklep Komisije C(2014)9366.

³ UL L 347, 2.12.2013, str. 884.

Programska skupina uporablja prostore urada EU za podporo programa (EUPSO) v severnem delu Nikozije. Predstavništvo Komisije na Cipru prireja tudi srečanja, seminarje in tiskovne konference ter opravlja naloge obveščanja ciprske javnosti po celem otoku, tudi o programu.

4. IZVAJANJE V OBDOBJU POROČANJA

4.1. Splošni pregled

Pogovori o rešitvi vprašanja, ki so se ponovno začeli februarja po skupni izjavi voditeljev, so spodbudili pričakovanja glede napredka. Komisija je bila pripravljena prilagoditi program glede na potrebe, da bi tako pospešila in razvijala morebitne dosežene dogovore. Znatni napredek pri pogovorih o rešitvi vprašanja v obdobju poročanja na žalost ni bil dosežen. Komisija nadaljuje izvajanje Uredbe o pomoči in s tem na splošno podpira ponovno združitev.

Med pomembnimi dogodki leta 2014 je bila tudi otvoritev nove nikozijske čistilne naprave v kraju Mia Milia/Haspolat za oskrbo obeh skupnosti. V okviru treh razpisov za zbiranje predlogov, ki jih je objavila Evropska komisija, da bi spodbudila razvoj zasebnega sektorja, skupnosti in civilne družbe, je bilo podpisanih več kot 50 pogodb za nepovratna sredstva. V okviru programa štipendij za leto 2014, ki ga je izvedla organizacija British Council, so bile štipendije dodeljene 115 študentom.

Povečala se je učinkovitost ukrepov za krepitev zaupanja, ki podpirajo varstvo kulturne dediščine, in Odbora za pogrešane osebe. Z začetnim srečanjem v Bruslju in in več misijami na Ciper se je začel nov krog pomoči na področju pravnega reda, ki se financira s strani instrumenta za izmenjavo informacij in tehnično pomoč (TAIEX) in vključuje 60 strokovnjakov iz držav članic.

Kot v zadnjih dveh letih se je močno prizadevalo za dokončanje dejavnosti, ki so se financirale iz starejših programov, in leta 2014 je bilo tako podpisanih 225 pogodb. Konec leta je bilo 264 odprtih pogodb, v primerjavi s 533 pogodbami konec leta 2011. To odraža večinoma zaključen, večji obseg dela, ki izhaja iz zelo obsežne dodelitve sredstev na začetku izvajanja programa pomoči, in sicer zlasti velikega števila nepovratnih sredstev. To je omogočilo racionalizacijo programa in posledično bolj osredotočen pristop in bolj obvladljiv obseg.

Eno od problematičnih vprašanj je pogodba o izgradnji kanalizacijskega omrežja v Famagusti, ki jo je Komisija prekinila decembra 2013. Sodni postopek je v skladu s pogoji Mednarodne zveze svetovalnih inženirjev (FIDIC) trajal zelo dolgo in je bil konec leta 2014 v fazi poravnave. Ta primer je opozoril na pomembno vlogo, ki jo mora imeti turška skupnost na Cipru pri omogočanju nemotenega izvajanja projektov in reševanju sporov.

Pred tem je bilo onemogočeno unovčenje nekaterih jamstev lokalnih bank. Komisija je menila, da ukrepi, ki jih je leta 2013 sprejela turška skupnost na Cipru (spremembe lokalne zakonodaje in enostranska dodelitev posebnega statusa uradu EUPSO), zadostujejo za zaščito mehanizma za reševanje pogodbenih sporov in bančnih jamstev. To je Komisiji omogočilo, da nadaljuje s podpisovanjem pogodb o nepovratnih sredstvih za mala in srednje velika podjetja, ki so bile odvisne od razrešitve težave v zvezi z bančnimi jamstvi.

Za podporne dejavnosti se uporabljajo tudi sredstva, ki jih zagotavlja Uredba o pomoči, leta 2014 pa je bila podpisana 24-mesečna pogodba za zagotavljanje upravljanja pisarn v uradu EUPSO do julija 2017.

4.2. Napredek pri doseganju ciljev

Splošni cilj programa pomoči je olajšanje ponovne združitve Cipra, in sicer s spodbujanjem gospodarskega razvoja turške skupnosti na Cipru, pri čemer je posebna pozornost namenjena gospodarskemu povezovanju otoka, izboljšanju stikov med obema skupnostma in z EU ter pripravam na prevzem pravnega reda Skupnosti. Dejavnosti za doseg vsakega od ciljev Uredbe o pomoči leta 2014 so bile:

4.2.1. Cilj 1: razvoj in prestrukturiranje infrastrukture

Marca je bil opravljen delni začasni prevzem nove *telekomunikacijske opreme* „omrežje nove generacije“, ki se je dolgo prestavljal, zaključena pa je bila tudi migracija dela omrežja za prenos. Načrt, da bi turška skupnost na Cipru ločila zagotavljanje storitev od upravljanja omrežja, ni bil izveden in popolna liberalizacija sektorja ni bila dosežena.

Aprila so v kraju Mia Milia/Haspolat otvorili novo nikozijsko *čistilno napravo*. To je največja čistilna naprava na otoku, ki oskrbuje obe skupnosti v Nikoziji. Gradbena dela so bila izvedena v okviru Programa Združenih narodov za razvoj (UNDP) s financiranjem odbora za ravnanje z izplakami v Nikoziji in EU. Namen tega je, da bi obe skupnosti ponovno uporabljali prečiščeno vodo; projektiranje se bo začelo leta 2015, toda za načrtovanje in izvedbo del mora biti potrjen dogovor med obema skupnostma o delitvi vode.

EU tudi spodbuja razprave o usklajevanju za nadomestitev pomembnega *kanalizacijskega zbiralnika*, ki bo povezan s čistilno napravo Mia Milia/Haspolat in bo oskrboval obe skupnosti v Nikoziji. To bo financirala EU.

Večina nerešenih sanacijskih del, povezanih s korozijo in drugimi težavami na *čistilni napravi* Morphou/Güzelyurt je bila izvedena in (končna) izkaznica o učinkovitosti se pričakuje leta 2015. Za ta obrat se načrtuje shema za ponovno uporabo vode v kmetijstvu, javni razpis pa bo objavljen leta 2015.

Nova *čistilna naprava* v kraju Famagusta je bila predana v uporabo leta 2013, vendar je bilo treba v obdobju poročanja o napakah, ki se nadaljuje v leto 2015, zaradi težav s korozijo premazati ali nadomestiti nekaj sestavnih delov.

Organizirana so bila obsežna posvetovanja z deležniki z namenom oblikovanja pomembne tehnične pomoči za nadaljnjo krepitev pristojnosti turške skupnosti na Cipru na področjih vode, odpadne vode in odpadkov. Pogodbe za to naj bi bile sklenjene na začetku leta 2015.

Na področju *trdnih odpadkov* je treba razširiti zmogljivosti odlagališča Koutsoventis/Güngör z drugo „celico“, kot je bilo predvideno v zasnovi projekta. To je bilo predvideno v načrtih leta 2014. Okrepljeno vključevanje v ta sektor je potrebno za zmanjšanje in po možnosti odpravo nenadzorovanega odlaganja. Dodatna pomoč za dokončanje in izvajanje Osrednjega načrta za ravnanje s trdnimi odpadki, kot zahteva pravni red EU, se bo začela izvajati leta 2015.

Na področju *varstva narave* je bila v okviru UNDP podpisana pogodba za dokončanje informacijskih in upravnih središč v štirih območjih, kjer se okolje še posebno varuje (SEPA). Gradnja teh stavb je bila leta 2011 ustavljena zaradi prekinitve pogodbe. V tem času ni bilo mogoče ukrepati in na strani turške skupnosti na Cipru zaradi nerešenega spora z nekdanjim izvajalcem še vedno obstajajo pomisleki. Poleg tega mora biti v načrtih upoštevano okolje, s turško skupnostjo na Cipru pa mora biti dosežen dogovor o podrobnostih v zvezi z načrti.

4.2.2. Cilj 2: spodbujanje socialnega in gospodarskega razvoja

V okviru tretjega razpisa za zbiranje predlogov (3 milijone EUR) za razvoj skupnosti je bilo podpisanih 7 pogodb o nepovratnih sredstvih. Cilji razpisa so izboljšati naravno in nematerialno bogastvo kulturne dediščine, izboljšati osnovne storitve v skupnosti ter okrepiti socialno kohezijo in lokalno upravljanje na podeželskih območjih. Od 37 projektov, ki so prejeli nepovratna sredstva v prejšnjih shemah za razvoj skupnosti, jih je bilo 13 dokončanih leta 2014, 12 projektov pa se še izvaja.

V okviru razpisa za 5 milijonov EUR nepovratnih sredstev je bilo z namenom spodbujanja konkurenčnosti malih in srednje velikih podjetij podpisanih 40 pogodb za pomoč pri modernizaciji teh podjetij, z elementom za zagonska podjetja. Dokončano je bilo evidentiranje trga za področji predelovanja hrane in ekoturizma, da bi se ugotovili morebitni nišni produkti.

Stalne tehnične podpore so bili deležni deležniki za razvoj podeželja na področju zdravja rastlin, raznolikosti posevkov, ekološkega kmetovanja in podpore za koriščenje nepovratnih sredstev. Preprečevanje škode na oljčnih nasadih, ki jo povzroča breskova muha, je pomembno za celoten otok, zato si je Komisija prizadevala za sodelovanje obeh skupnosti na tem področju in je podprla prvi festival oliv obeh skupnosti, čeprav je bil njegov učinek omejen zaradi politične občutljivosti. Leta 2014 je bila podpisana nova pogodba za oblikovanje sistema za odstranjevanje živalskih stranskih proizvodov. Leta 2014 se je začel tudi razpisni postopek za zagotavljanje tehnične pomoči pri izkoreninjanju živalskih bolezni. Pogodba za to naj bi bila podpisana v prvem četrtletju leta 2015.

V sektorju izobraževanja se je izvajalo vseh 10 pogodb za nepovratna sredstva za šole, ki so bile podpisane konec leta 2013. To je peta shema (0,7 milijona EUR) na tem področju, ki spodbuja uporabo sodobnih učnih metod in skupnih projektov obeh skupnosti. V severnem delu Cipra so sredstva za šole zelo omejena in nepovratna sredstva EU so v številnih primerih bistvenega pomena za razvoj.

Po zaključku projekta za razvoj poklicnega usposabljanja in trga dela (VETLAM) leta 2012 in ocenjevanja dejavnosti sektorja je bil izveden razpisni postopek za nadaljevalni projekt (VETLAM II), ki zajema sisteme za razvoj in spodbujanje poklicnega izobraževanja in usposabljanja, vseživljenjskega učenja ter ukrepe za aktivno politiko trga dela.

Pomemben projekt (9,8 milijona EUR) za izboljšanje lokalne infrastrukture – faza 2, ki je bil izveden v okviru programa UNDP, je bil zaključen leta 2014. Sedemletni program je bil sestavljen iz več delov, vključno z dejavnostmi za odprtje sedmega mejnega prehoda Limnitis/Yeşilirmak, varnostnimi ukrepi za stavbe na mejnem prehodu Ledra/Lokmaci, zamenjavo azbestnih vodovodnih cevi v Nikoziji, kulturnimi dogodki in nepovratnimi sredstvi manjšega obsega za dejavnosti okoljskega ozaveščanja v Karpasii/Karpazu.

Od leta 2008 deluje Enota za vodenje projektov (PMU), ki zagotavlja podporo prejemnikom nepovratnih sredstev ter katere namen je med drugim povečevanje učinkovitosti in pravilnosti izvajanja ali preverjanje morebitnih neupravičenih stroškov. Pogodba se je iztekla decembra, pogodba za novo PMU pa je bila podpisana konec leta 2014.

Gospodarski napredek se je spremljal prek skrbniškega sklada Svetovne banke in pripravljena so bila strokovna poročila. Ta dejavnost je bila konec leta 2014 skoraj končana. To delo je zlasti pomembno za spodbujanje gospodarskega razvoja, čemur je Uredba o pomoči namenjena. Nova pogodba s Svetovno banko je v pripravi.

4.2.3. Cilj 3: spodbujanje sprave, ukrepi za krepitev zaupanja in podpora civilni družbi

Odbor za pogrešane osebe, ki se financira na podlagi sporazuma o prispevku z UNDP, je dosegel doslej največje letno število identifikacij „pogrešanih“ oseb (157). Od skupno 2001 pogrešane osebe so bili izkopani posmrtni ostanke 948 oseb, identiteta 564 oseb pa je bila ugotovljena z genetskimi testi. Terensko delo postaja vse težje, saj so novi viri informacij redki, preostali morebitni grobovi pa manj dostopni. Leta 2014 so na samo 17 % območij izkopavanj odkrili posmrtne ostanke, kljub temu da je bil leta 2014 omogočen dostop do drugega območja, ki je bilo prej nedostopno zaradi prisotnosti turške vojske. Julija sta oba ciprska voditelja obiskala antropološki laboratorij in skupaj pozvala priče, ki imajo kakršne koli informacije, naj jih razkrijejo. Komunikacija je pomemben del dela Odbora za pogrešane osebe, v skladu z Uredbo o pomoči pa bo zagotovljena pomoč pri selitvi aprilske razstave v Nikoziji, ki prikazuje zahtevno delo skupin znanstvenikov obeh skupnosti, na druge lokacije na Cipru in v tujini. Približno 70 % vseh sredstev Odbora za pogrešane osebe je zagotovljenih v skladu z Uredbo o pomoči. Decembra je bil v okviru programa UNDP podpisan nov sporazum za 2,6 milijona EUR.

Dejavnosti varstva kulturne dediščine, ki jih podpira Tehnični odbor za kulturno dediščino obeh skupnosti, so še naprej uspešno napredovale, pri čemer so bila dokončana dela na mošeji Mustafa Pasha (nekdanja Stavrosova cerkev) v Famagusti ter na hamamu Paphos (srednjeveško turško kopališče) in cerkvi Agios Nicolaos v kraju Syrianochori/Yayla. Dokončana je bila druga faza del na mošeji v kraju Deneia/Denya. Učinek tega projekta je zelo pomemben za krepitev zaupanja med obema skupnostma. Julija so bila dodeljena dodatna sredstva v višini 1,3 milijona EUR za druge spomenike znotraj obzidja mesta Famagusta, in sicer za obnovo dela obzidja med stolpoma Othello in Arsenal, za prvo fazo dostopa obiskovalcev do vrat Ravelin Land in konservatorska dela na oporišču Martinengo. V številnih primerih je treba posredovati čim prej, da se prepreči nadaljnje propadanje. Decembra je bil v okviru programa UNDP podpisan nov sporazum o prenosu pooblastil (faza 3 tega programa) za 1,4 milijona EUR, kar pomeni, da skupni dosedanji znesek, ki ga je EU prispevala za varstvo kulturne dediščine, znaša 6,7 milijona EUR.

Leta 2014 je bilo v okviru 4. razpisa *Ciprska civilna družba v akciji* podpisanih deset novih pogodb za nepovratna sredstva (2,5 milijona EUR) z namenom krepitev turške civilne družbe na Cipru ter sprave in krepitev zaupanja. Spodbujalo se je varovanje okolja, varstvo človekovih pravic ter vključevanje v kulturne in športne dejavnosti. Začel se je razpisni postopek za zagotavljanje tehnične pomoči sektorju civilne družbe, s čimer se bo dopolnjevala podpora v obliki nepovratnih sredstev.

4.2.4. Cilj 4: približevanje turške skupnosti na Cipru Evropski uniji

V študijskem letu 2014–2015 je začel veljati dveletni sporazum o prenosu pooblastil, podpisan z organizacijo British Council leta 2013, za upravljanje *programa štipendij*, ki daje študentom, raziskovalcem in strokovnjakom iz turške skupnosti na Cipru priložnost za študij v EU. V prvem letu te prenesene dejavnosti so se pojavljale nekatere izvedbene težave. Vendar pa je bilo v okviru te sheme leta 2014 dodeljenih 115 štipendij. Posebna pozornost je bila namenjena obveščanju študentov o možnostih zunaj Združenega kraljestva, da bi tako razširili stike turške skupnosti na Cipru z drugimi evropskimi kulturami. V okviru predhodnega razpisa za študijsko leto 2013–2014 je Komisija neposredno dodelila dodatnih 20 štipendij.

Prvi projekt *Infotočka*, namen katerega je bil osveščanje javnosti o programu pomoči in politik EU ter povečanje splošne ozaveščenosti o EU prek seminarjev, delavnic in

dogodkov za večjo prepoznavnost, se je zaključil leta 2013. Decembra je bila podpisana nova pogodba o naročilu storitev za *Infotočko* z enakim namenom.

4.2.5. Cilja 5/6: priprava turške skupnosti na Cipru na prevzem in izvajanje pravnega reda Evropske unije

Instrument Komisije za izmenjavo informacij in tehnično pomoč (TAIEX) pomaga turški skupnosti na Cipru pri pripravi na izvajanje pravnega reda Evropske unije po rešitvi ciprskega vprašanja. V letu 2014 je bila pomoč osredotočena na 16 glavnih področij ali „sektorjev“ pravnega reda Skupnosti. Leta 2014 je bil opravljen nov izbor strokovnjakov iz držav članic EU, vendar je bilo zaradi zamud pri doseganju sporazuma o izbirnem postopku z upravičenci skupno število ukrepov leta 2014 (221) manjše kot prejšnja leta. Ukrepi instrumenta TAIEX so vključevali tečaje usposabljanja, delavnice, študijske obiske in pravno strokovno svetovanje.

Priprava turške skupnosti na Cipru na prihodnjo uvedbo pravnega reda je še vedno omejena, saj jo ovirajo še vedno nizka raven sprejete zakonodaje, namenjene usklajevanju nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU, omejene zmogljivosti za pripravo zakonodaje in nepopolno izvajanje zakonodaje. Vendar pa je bila leta 2014 sprejeta pomembna zakonodaja na področju živil in krme ter varnosti proizvodov, konec leta pa se je priprava zakonodajnih aktov nadaljevala in pospešila.

Nadaljevala se je podpora trgovini prek zelene črte (Uredba (ES) št. 866/2004). Strokovnjaki iz držav članic EU so opravljali redne fitosanitarne inšpekcije proizvodov iz krompirja in agrumov. Neodvisni strokovnjaki so pripravili tudi posodobljen seznam plovil, katerih ulov je mogoče prodajati preko zelene črte.

4.3. Finančno izvrševanje (pogodbe in izplačila)

4.3.1. Sklepanje pogodb

Obveznosti so leta 2014 znašale 26,5 milijona EUR. Več javnih naročil, zlasti za tehnično pomoč, bo zaključenih na začetku leta 2015. Zaradi pomembnih prizadevanj za zaključevanje pogodb, povečevanja učinkovitosti programa in ukrepov v zvezi z zunanjim izvajanjem bi se morala stopnja prevzetih obveznosti leta 2015 nadalje povečati, da bi se bolj približala znesku za letne programe.

4.3.2. Plačila

Plačila so leta 2014 znašala 21 milijonov EUR. Pričakuje se, da se bo ob povečanju obsega prevzetih obveznosti povečalo tudi odplačevanje.

4.4. Spremljanje

Komisija je neposredno odgovorna za izvajanje večine projektov (neposredno upravljanje). Raven nadzora s strani služb Komisije je visoka, pri čemer nadzor poteka prek „obiskov na kraju samem“, sestankov na licu mesta in usmerjevalnih odborov. Namenska enota za programsko upravljanje spremlja izvajanje nepovratnih sredstev za razvoj skupnosti, mala in srednje velika podjetja in podeželska podjetja ter nudi podporo upravičencem do nepovratnih sredstev. Logistika instrumenta TAIEX se spremlja prek spletnega sistema za upravljanje.

4.5. Revizije in nadzor

Izvedena je bila tudi naknadna revizija več spisov o javnih naročilih (storitve, dela in oskrba), ki se financirajo v okviru programa pomoči. Osnutek končnega poročila je bil izdan konec leta 2014. Ugotovljena ni bila nobena bistvena napaka, prav tako ni bilo treba izvesti nobenih ukrepov.

Služba za notranjo revizijo je leta 2013 izvedla revizijo „skupnega upravljanja“, da bi ocenila sisteme notranjega nadzora Generalnega direktorata za širitev EU. Ta revizija je zajemala projekte, ki se financirajo v okviru programa pomoči. Pripravljena so bila priporočila za operativno preverjanje, ocenjevanje tveganja in spremljanje.

4.6. Ocenjevanje

Ocena instrumenta TAIEX je bila končana leta 2014 s priporočili o metodah za določanje prednostnih nalog, nadzor kakovosti, določanje vmesnih ciljev in upoštevanje absorpcijske sposobnosti. V zadnjih dveh letih (2012–2013) so bila izvedena obsežna ocenjevanja na sektorski in programski ravni, ukrepi pa so bili že sprejeti ali vključeni v načrtovanje: poteka ocenjevanje in posodabljanje kazalnikov programa kot celote; leta 2015 bodo svetovalci začeli delati v sektorjih vode in trdnih odpadkov ter na področju krepitve organizacij civilne družbe; podpora instrumenta TAIEX je bila okrepljena z novimi akcijskimi načrti projekta in novimi strokovnjaki.

Skupina Equipo Argentino de Antropologia Forense (EAAF), ki jo je Odbor za pogrešane osebe povabil, da izvaja redne ocene učinkovitosti, je leta 2014 odboru predlagala ukrepe za izboljšanje učinkovitosti njegovega delovanja.

4.7. Informiranje, obveščanje in prepoznavnost

Leta 2014 je bilo izvedenih 53 dejavnosti za večjo prepoznavnost, in sicer otvoritev nove nikozijske čistilne naprave za obe skupnosti v kraju Mia Milia/Haspolat, proslava ob zaključku obnovitvenih del na cerkvi Agios Nicolaos v kraju Syrianochori/Siryanohoro/Yayla in mošeji v kraju Deneia/Denya ter dogodek velikega obsega, namenjen družinam pogrešanih oseb, z naslovom „Iskanje naših pogrešanih“ za ozaveščanje o delu Odbora za pogrešane osebe.

V severnem delu Nikozije je bil ob sodelovanju predstavništva Komisije v Nikoziji organiziran festival ob dnevu Evrope. Predstavništvo je pripravilo več sporočil za javnost v zvezi z ukrepi programa v turškem, grškem in angleškem jeziku.

4.8. Posvetovanja z vlado Republike Ciper

Organizirana so bila redna srečanja s predstavniki vlade Republike Ciper, zlasti ko so otok obiskali višji uradniki Komisije. Komisija se še naprej zanaša na njihovo sodelovanje pri preverjanju lastninskih pravic, redno pa se srečuje tudi s predstavniki stalnega predstavništva v Bruslju.

5. ZAKLJUČKI

Komisija še naprej zagotavlja pomoč za doseg glavnega cilja uredbe, tj. *za olajšanje ponovne združitve Cipra, tako da spodbuja gospodarski razvoj turške skupnosti na Cipru*, vendar bo ta poravnava dosežena s političnim dialogom, ki ga Komisija spodbuja in podpira. Leta 2014 sicer ni bil dosežen pomemben mejnik v tem postopku, vendar je Komisija v soglasju z obema skupnostma pripravljena graditi na morebitnih napredkih. Mandat iz Uredbe o pomoči je še vedno veljaven in Komisija nadaljuje delo za doseg ciljev, določenih v tej uredbi. Velik del pomoči prispeva h gospodarskemu razvoju, bodisi neposredno prek nepovratnih sredstev v zasebnem sektorju ali posredno z izboljševanjem infrastrukture, telekomunikacij, kakovosti proizvodov, razvoja človeških virov ali prek izjemno pomembne priprave na uvedbo pravnega reda Skupnosti.

Operativne težave na terenu so lahko za nekatera področja precej velike zaradi majhne zmogljivosti upravičencev in pomanjkanja lokalnih virov, zaradi česar je

sodelovanje turške skupnosti na Cipru omejeno. Vendar pa se Komisija ne more umakniti iz dejavnosti na področjih, ki so ključna za pravni red EU ter bistvena za gospodarsko in socialno blaginjo državljanov EU.

Splošna slika v zvezi z naložbami v infrastrukturo je, da je upravljanje pogodb zahtevno, predaja, delovanje, vzdrževanje in trajnost so problematični in pogosto je potrebna podpora „po predaji“. Vendar pa je razvoj infrastrukture pomemben del Uredbe o pomoči in v pripravi je veliko projektov, zlasti takšnih, ki so povezani z okoljem.

Leta 2009 se je začelo obsežno izvajanje projektov v skladu z Uredbo o pomoči in v zadnjih petih letih so se Komisija in upravičenci veliko naučili. Kljub zelo širokim ciljem Uredbe o pomoči je Komisija z doslednim pristopom in osredotočenostjo na glavne teme dosegla oprijemljive rezultate. Prek številnih programov, vključno z ukrepi za krepitev zaupanja in shemami nepovratnih sredstev, tudi tistimi za gospodarske subjekte zasebnega sektorja, šole in skupnosti, se je razvila visoka raven spoštovanja in učinka. Zlasti program štipendij je dobro sprejet in je dosegel visoko raven prepoznavnosti.

Raven zaupanja in pozitivnega mnenja, ki ju goji turška skupnost na Cipru do EU in o katerih pričajo raziskave *Eurobarometra*⁴, je glede na širše standarde EU visoka, toda ohranjanje prepoznavnosti EU in komunikacija s turško skupnostjo na Cipru kot državljani EU je pomemben dejavnik v celotnem procesu reševanja.